

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ändring av 2 kap. 6 § och 15 kap. 2 § i sjukförsäkringslagen samt 12 § i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att sjukförsäkringslagen och lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner skall ändras. Sjukförsäkringslagen ändras så, att till lagen fogas en bestämmelse om de krav som gäller tillstånd och registrering för producenter av hälso- och sjukvårdstjänster och som utgör en förutsättning för utbetalning av ersättning för sjukvård som getts utomlands samt en bestämmelse med stöd av vilken en anhörig kan föra en försäkrads talan i ärenden som gäller

förmåner enligt sjukförsäkringslagen, om den försäkrade på grund av sitt hälsotillstånd inte själv kan ansöka om en förmån.

Lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner ändras så att det anslag som reserveras för rehabilitering enligt prövning även skall kunna användas för forsknings- och utvecklingsverksamhet som avser sjukförsäkring.

Lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt.

MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Ersättningar för vård som getts utomlands

Enligt 2 kap. 6 § 1 mom. i sjukförsäkringslagen (1224/2004) har en försäkrad rätt att få ersättning enligt sjukförsäkringslagen för sjukvård som getts någon annanstans än i Finland, om den försäkrade vid vistelse utomlands har insjuknat eller på grund av graviditet eller förlossning kommit i behov av vård och inte är försäkrad i den stat där vården getts eller inte har haft rätt till sjukvård

eller ersättning för sjukvårdskostnader i vistelsestaten på samma villkor som gäller vid vård av personer som är försäkrade i staten i fråga.

Enligt 2 kap. 6 § 2 mom. i sjukförsäkringslagen har en försäkrad med avvikelse från vad som ovan nämns rätt att få ersättning i enlighet med 3 kap. i sjukförsäkringslagen för kostnader för undersökning och vård till följd av behandling av en sjukdom, om vården har getts i en medlemsstat inom Europeiska unionen eller i en stat där Europeiska gemenskapens lagstiftning tillämpas.

I 3 kap. i sjukförsäkringslagen bestäms om

kostnader som ersätts samt om den andel av kostnaderna som ersätts. Såsom sjukvård ersätts sådana undersökningar som läkare utfört för konstaterande av en eventuell sjukdom eller bestämmande av vård samt den vård som läkare gett och kostnaderna för anskaffning av läkarintyg eller läkarutlåtande som behövs för ansökan om förmåner enligt sjukförsäkringslagen. Såsom sjukvård ersätts också av tandläkare utförd vård av mun och tänder, undersökning av mun och tänder en gång i kalenderåret samt regleringsvård när det är fråga om vård som är nödvändig för behandlingen av någon annan sjukdom än en tandsjukdom.

För att ersättning skall kunna betalas förutsetts att undersökningen har utförts eller vården getts av en person som har rätt att i Finland utöva läkaryrket eller specialistyrket som legitimerad yrkesutbildad person, eller i fråga om tandvård att undersökningen har utförts eller vården getts av en person som har rätt att i Finland utöva tandläkaryrket eller specialtandläkaryrket som legitimerad yrkesutbildad person.

Undersöknings- och vårdåtgärder som föreskrivits av läkare och tandläkare ersätts, om undersökningen eller vården har utförts eller getts av en sådan annan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården som avses i sjukförsäkringslagen eller om åtgärden har vidtagits vid en sådan verksamhetsenhet inom den privata hälso- och sjukvården som avses i lagen om privat hälso- och sjukvård (152/1990). Såsom av läkare föreskriven fysioterapi ersätts terapeutisk behandling samt annan fysikalisk vård som föreskrivits av en läkare, förutsatt att vården har getts av en fysioterapeut eller att vården har getts vid en sådan ovan avsedd verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården som tillhandahåller fysioterapitjänster. Med annan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården avses en sådan sjukskötare, hälsovårdare, barnmorska, fysioterapeut, laboratorieskötare, specialtandtekniker och psykolog som av Rättsskyddscentralen för hälsovården beviljats rätt att utöva sitt yrke som legitimerad yrkesutbildad person.

I den gällande sjukförsäkringslagen ingår inga bestämmelser om att producenter av hälso- och sjukvårdstjänster skall ha tillstånd

för verksamhetsutövande när det gäller vård som getts utomlands. De krav enligt 1 kap. 4 § 1 mom. 2 punkten samt 3 kap. i sjukförsäkringslagen som gäller sådant tillstånd att utöva ett yrke som beviljas av Rättsskyddscentralen för hälsovården och det krav på tillstånd som länsstyrelsen beviljar för verksamhetsutövande har inte tillämpats på vård som getts utomlands. Tillstånd av länsstyrelsen eller anteckning i registret över hälsovårdspersonal beträffande givare av vård utomlands har således inte utgjort någon förutsättning för utbetalning av ersättning. Nuvarande praxis när det gäller tillämpningen av sjukförsäkringslagen försätter yrkesutövare utomlands, eftersom tillståndet att utöva yrket och giltighetstiden för länsstyrelsens tillstånd alltid kontrolleras nationellt då en ersättningsansökan avgörs.

1.2. Förande av talan

Den gällande sjukförsäkringslagen innehåller inga bestämmelser om andra personers än försäkrads befogenhet att ansöka om förmåner som avses i nämnda lag. Den försäkrade har emellertid med stöd av 12 § i förvaltningslagen (434/2003) rätt att anlita ombud i förvaltningsärenden. Ett ombud skall förete fullmakt eller på något annat tillförlitligt sätt visa att han eller hon har rätt att företräda huvudmannen. För försäkrade som inte själva kan sköta sina ärenden kan förordnas en intressebevakare enligt lagen om förmyndarverksamhet (442/1999)

Bemyndigandet i 12 § i förvaltningslagen har i praktiken visat sig otillräckligt i ärenden som gäller sådana förmåner som avses i sjukförsäkringslagen. Den försäkrade kan på grund av sjukdom vara oförmögen att under-teckna en fullmakt eller ha svårigheter att muntligen uttrycka sin vilja t.ex. för personalen på Folkpensionsanstalten. Det har således ofta varit svårt att bedöma riktigheten i ett befullmäktigande. I praktiken har man blivit tvungen att förordna intressebevakare för försäkrade som inte själva har kunnat ansöka om sina förmåner. Förordnande av intressebevakare är emellertid en tidskrävande och invecklad procedur varvid anhängiggörandet av förmånsansökningar kan fördröjas oskä-

ligt. På grund av tidsfristerna för ansökan om förmåner som avses i sjukförsäkringslagen kan förseningen i värsta fall leda till att förmåner går förlorade. Dessutom kan den försäkrades hälsotillstånd ha försvagats endast tillfälligt, varvid det inte är ändamålsenligt att förordna en intressebevakare enbart för ansökan om en social förmån.

I annan lagstiftning som gäller social trygghet finns bestämmelser om möjligheten för en anhörig eller någon annan person som har skött den som har ansökt om en förmån att föra sökandens talan i ett ärende som gäller förmånen. En sådan bestämmelse ingår bl.a. i folkpensionslagen (347/1956) samt i den nya lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005), som trädde i kraft den 1 oktober 2005.

1.3. Forskningsanslag för rehabilitering enligt prövning

Enligt 12 § i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner skall för rehabilitering enligt prövning årligen användas minst ett belopp som motsvarar fyra procent av det belopp som influtit i försäkrades sjukförsäkringspremier. Riksdagen bestämmer årligen i samband med behandlingen av statsbudgeten hur mycket ovan avsedda belopp högst får överskridas.

Beloppet får användas för rehabilitering, förebyggande av sjukdomar, forsknings- och utvecklingsverksamhet som avser rehabilitering och förebyggande av sjukdomar samt vid behov för utgifter för grundlig förbättring av rehabiliteringsinrättningar som drivs inom ramen för Folkpensionsanstaltens samarbetsstiftelser och av andra inrättningar som Folkpensionsanstalten har understött samt för driftsbidrag till dessa inrättningar.

Den nuvarande tyngdpunkten när det gäller forskning är den forsknings- och utvecklingsverksamhet som gäller av Folkpensionsanstalten ordnad rehabilitering. Enligt gällande lagstiftning får medel inte användas t.ex. för forskning som gäller praxis vid ordinerings av läkemedel.

Utgifterna för sjukförsäkringen har ökat betydligt under de senaste åren. I syfte att be-

härskas ökningen och fördela medlen ändamålsenligt måste man mer ingående än tidigare utreda och utveckla även andra förmåner som betalas ur sjukförsäkringen är bara rehabilitering. De faktorer som ligger i bakgrunden t.ex. när det gäller de tilltagande läkemedelskostnaderna har inte utretts tillräckligt. Det vore motiverat att utvidga användningen av anslagen för rehabilitering enligt prövning även till annan typ av forsknings- och utvecklingsverksamhet än vad som är tillåtet enligt gällande lag.

2. Föreslagna ändringar

2.1. Ersättningar som betalas för vård som getts utomlands

I denna proposition föreslås att till sjukförsäkringslagen fogas en bestämmelse enligt vilken ersättning för kostnader som uppkommit utomlands förutsätter att den person eller den verksamhetsenhet som utför undersökning eller ger vård som berättigar till ersättning skall inneha sådana tillstånd som krävs för verksamheten enligt lagstiftningen i det land där vården getts. Syftet med bestämmelsen är att förtydliga gällande lagstiftning så, att det i fortsättningen skall regleras genom lag om behörighetskrav för yrkesutövare och anstalter som verkar utomlands och utför undersökningar och ger vård som berättigar till ersättning.

Det föreslås att man av utomlands verksamma producenter av hälsovårdstjänster i fortsättningen skall kräva tillstånd eller registrering enligt lagstiftningen i respektive land, vilket motsvarar det som krävs i fråga om yrkesutövare eller verksamhetsenheter i Finland. Utredningen av förutsättningarna försvåras av att det inte finns något uppdaterat och täckande register över gällande tillstånd. Därför kan uppgifterna inte kontrolleras med samma noggrannhet som i fråga om yrkesutövare som är verksamma i Finland och i praktiken är man tvungen att huvudsakligen lita på att respektive land övervakar att yrkesutövare och verksamhetsenheter inom hälso- och sjukvården i landet bedriver laglig verksamhet. Vid behov kan utredning även begäras hos den försäkrade som har anlitat servicen. Bestämmelsen kommer emel-

lertid att ställa finländska och utländska producenter av hälso- och sjukvårdstjänster i en likvärdig situation när det gäller krav på tillstånd och registrering och förtydligar lagstiftningen till denna del.

2.2. Förande av talan

För att de försäkrade oberoende av hälso-tillstånd skall ha bättre möjligheter att få de förmåner och ersättningar som de enligt lag har rätt till föreslås i denna proposition att Folkpensionsanstalten skall kunna godkänna att en anhörig eller någon annan person som i huvudsak skött den försäkrade för den försäkrades talan, om den försäkrade på grund av sitt hälsotillstånd inte själv kan ansöka om en förmån som avses i sjukförsäkringslagen. Syftet med förslaget är att förbättra de försäkrades rättsliga ställning och likvärdighet.

I praktiken har bestämmelsen betydelse i situationer då för den försäkrade inte har förordnats någon intressebevakare och han eller hon inte själv förmår ge någon annan person fullmakt att ansöka om en förmån. Med stöd av 35 § i förvaltningslagen skall den försäkrade ges tillfälle att bli hörd, om det är nödvändigt med hänsyn till den försäkrades fördel. Den befogenhet som föreslås för en anhörig eller någon annan person som skött den försäkrade omfattar anhängiggörande av förmånsansökan samt förande av talan i samband med behandlingen av ansökan. Befogenheten skall enligt förslaget således inte omfatta mottagande av förmån utan förmånen skall enligt förslaget betalas till den försäkrade själv.

Den föreslagna bestämmelsen motsvarar till sitt innehåll 35 § 2 mom. i folkpensionslagen och 42 § i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner. Av motiveringen till sistnämnda lag framgår att fördelar med bestämmelsen är att sökanden inte behöver invänta att en intressebevakare förordnas och att det inte heller är nödvändigt att ansöka om att en intressebevakare förordnas enbart för ansökan om rehabiliteringsförmåner eller rehabiliteringspenningförmåner. Samma motivering gäller även förmåner och ersättningar enligt sjukförsäkringslagen. Den försäkra-

des rätt t.ex. till sjukdagpenning eller läkemedelsersättningar kan börja utan onödigt dröjsmål ifall även en anhörig kan anhängiggöra en försäkrads förmånsansökan. Eftersom en försäkrad kan ha rätt till förmåner med stöd av många olika förmånslagar skulle det med tanke på den försäkrades rättsliga ställning vara ändamålsenligt att de bestämmelser som gäller anhängiggörande av ansökningar är enhetliga till denna del.

2.3. Forskningsanslag för rehabilitering enligt prövning

Syftet med rehabilitering enligt prövning är att flexibelt kunna svara på rehabiliteringsklienternas föränderliga behov av rehabiliteringstjänster samt öka Folkpensionsanstaltens möjligheter att bedriva högklassig utvecklings- och forskningsverksamhet. Det föreslås att bestämmelsen om rehabilitering enligt prövning ändras så, att medel för rehabilitering enligt prövning i fortsättningen skall kunna användas även för forsknings- och utvecklingsverksamhet som avser sjukförsäkring, förutom för förebyggande av sjukdomar och forskning i rehabilitering. Den föreslagna ändringen skulle förbättra Folkpensionsanstaltens möjligheter att på ett mer omfattande sätt än tidigare delta i forsknings- och utvecklingsverksamhet som hänför sig till förmåner som finansieras ur sjukförsäkringen. Forskning som anknyter till sjukförsäkringsförmåner är särskilt viktig i situationer där det behövs medel med hjälp av vilka man kan behärska ökningen i kostnaderna för förmånerna.

I praktiken skulle forsknings- och utvecklingsverksamheten i viss mån inom ramen för det anslag som finns till förfogande kunna utvidgas till att omfatta sjukvårdsersättningar, läkemedelsersättningar, dagpenningförmåner samt verksamhet inom företagshälsovården. En utvidgning av forsknings- och utvecklingsverksamheten skulle ge möjligheter att i större omfattning än tidigare utveckla verkställandet av förmånslagarna. Dessutom kan forskningsrön utgöra grund för ett utvecklande av lagstiftningen och därigenom t.ex. för en effektivare användning av sjukförsäkringsmedel.

3. Propositionens verkningar

De föreslagna ändringarna har inga verkningar med avseende på beloppen av de förmåner eller ersättningar som betalas till de försäkrade.

På grund av det förslag som gäller sjukförsäkringsersättningar för vård som getts utomlands kommer yrkesutövare som är verk samma i Finland och utomlands att bemötas likvärdigt då motsvarande förutsättningar för tillstånd och registrering kommer att gälla för vård oavsett om den har getts i Finland eller utomlands.

Förslaget om förande av talan kommer att förbättra de försäkrades möjligheter att oberoende av hälsotillstånd och i tid få de förmåner och ersättningar som de enligt lag har rätt till. I och med förslaget kommer överskådligheten och tydligheten i lagstiftningen att förbättras i synnerhet när det gäller äldre försäkrade, då sjukförsäkringslagen och lagstiftning som gäller andra förmåner förenhet-

ligas i detta avseende.

Med hjälp av en resultatrik utvecklings- och forskningsverksamhet som avser rehabilitering enligt prövning skulle man kunna främja uppnåendet av målen när det gäller förmånerna samt effektivisera verkställandet. Dessutom skulle forskningsrönen förbättra möjligheterna att genomföra och motivera förslag till revidering av lagstiftningen.

4. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid social- och hälsovårdsministeriet och i samarbete med Folkpensionsanstalten.

5. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft så snart som möjligt.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om ändring av 2 kap. 6 § och 15 kap. 2 § i sjukförsäkringslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 2 kap. 6 § i sjukförsäkringslagen av den 21 december 2004 (1224/2004) ett nytt 4 mom. och till 15 kap. 2 § i nämnda lag ett nytt 3 mom. som följer:

2 kap.

**Gemensamma bestämmelser om sjukvårds-
ersättningar**

6 §

Vård som getts utomlands

15 kap.

Verkställighet

2 §

*Ansökan om ersättningar och förmåner samt
skyldighet att lämna uppgifter*

En förutsättning för att ersättning skall kunna betalas för kostnader som uppkommit utomlands är att undersökningen utförts eller vården getts av en läkare, av en tandläkare eller, på ordination av en läkare eller en tandläkare, av en i 1 kap. 4 § 1 mom. 2 punkten nämnd yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården, som i den stat där vården getts har rätt att utöva sitt yrke som legitimerad yrkesutbildad person. För kostnader som uppkommit utomlands kan ersättning betalas också om en åtgärd på ordination av en läkare eller en tandläkare har vidtagits i en sådan verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården som uppfyller de krav som anges i lagstiftningen i staten i fråga.

Om en försäkrad på grund av sjukdom eller av någon annan liknande orsak inte själv kan söka en förmån som avses i denna lag eller annars se till att han eller hon kommer i åtnjutande av de förmåner och rättigheter som hänförs sig till lagen och inte heller har någon intressebevakare enligt lagen om förmyndarverksamhet (442/1999), kan Folkpensionsanstalten godkänna att en anhörig eller någon annan person som i huvudsak sköter om den försäkrade för hans eller hennes talan i ärenden som gäller förmåner enligt denna lag.

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag**om ändring av 12 § i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 15 juli 2005 om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005) 12 § 3 mom. som följer:

12 §

Rehabilitering enligt prövning

Det belopp som avses i 1 mom. får också användas för förebyggande av sjukdomar och för forsknings- och utvecklingsverksamhet som avser rehabilitering, sjukförsäkring och förebyggande av sjukdomar samt vid behov

för utgifter för grundlig förbättring av rehabiliteringsinrättningar som drivs inom ramen för Folkpensionsanstaltens samarbetsstiftelser och av andra inrättningar som Folkpensionsanstalten har understött samt för driftsbidrag till dessa inrättningar.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 9 december 2005

Republikens President**TARJA HALONEN**Social- och hälsovårdsminister *Tuula Haatainen*

1.**Lag****om ändring av 2 kap. 6 § och 15 kap. 2 § i sjukförsäkringslagen**

I enlighet med riksdagens beslut fogas till 2 kap. 6 § i sjukförsäkringslagen av den 21 december 2004 (1224/2004) ett nytt 4 mom. och till 15 kap. 2 § i nämnda lag ett nytt 3 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

Gemensamma bestämmelser om sjukvårdsersättningar

6 §

Vård som getts utomlands

En förutsättning för att ersättning skall kunna betalas för kostnader som uppkommit utomlands är att undersökningen utförts eller vården getts av en läkare, av en tandläkare eller, på ordination av en läkare eller en tandläkare, av en i 1 kap. 4 § 1 mom. 2 punkten nämnd yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården, som i den stat där vården getts har rätt att utöva sitt yrke som legitimerad yrkesutbildad person. För kostnader som uppkommit utomlands kan ersättning betalas också om en åtgärd på ordination av en läkare eller en tandläkare har vidtagits i en sådan verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården som uppfyller de krav som anges i lagstiftningen i staten i fråga.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

15 kap.

Verkställighet

2 §

*Ansökan om ersättningar och förmåner
samt skyldighet att lämna uppgifter*

Om en försäkrad på grund av sjukdom eller av någon annan liknande orsak inte själv kan söka en förmån som avses i denna lag eller annars se till att han eller hon kommer i åtnjutande av de förmåner och rättigheter som hänför sig till lagen och inte heller har någon intressebevakare enligt lagen om förmyndarverksamhet (442/1999), kan Folkpensionsanstalten godkänna att en anhörig eller någon annan person som i huvudsak sköter om den försäkrade för hans eller hennes talan i ärenden som gäller förmåner enligt denna lag.

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.**Lag****om ändring av 12 § i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 15 juli 2005 om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005) 12 § 3 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

12 §

12 §

*Rehabilitering enligt prövning**Rehabilitering enligt prövning.*

Det belopp som avses i 1 mom. får också användas för förebyggande av sjukdomar och för forsknings- och utvecklingsverk-

Det belopp som avses i 1 mom. får också användas för förebyggande av sjukdomar och för forsknings- och utvecklingsverk-

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

samhet som avser rehabilitering och förebyggande av sjukdomar samt vid behov för utgifter för grundlig förbättring av rehabiliteringsinrättningar som drivs inom ramen för Folkpensionsanstaltens samarbetsstiftelser och av andra inrättningar som Folkpensionsanstalten har understött samt för driftsbidrag till dessa inrättningar.

samhet som avser rehabilitering, *sjukförsäkring* och förebyggande av sjukdomar samt vid behov för utgifter för grundlig förbättring av rehabiliteringsinrättningar som drivs inom ramen för Folkpensionsanstaltens samarbetsstiftelser och av andra inrättningar som Folkpensionsanstalten har understött samt för driftsbidrag till dessa inrättningar.

Denna lag träder i kraft den 20 .
